

Van Poe tot popcultuur: literaire sporen in 'Wednesday'

LESFICHE 1/4

ENGELS/FRANS

1 en 2 polig MODERNE TALEN, 3DE GRAAD D-FINALITEIT

Deze lesfiche is de eerste van de lessenreeks 'Van Poe tot popcultuur: literaire sporen in de Netflix serie Wednesday'. Hier leren de leerlingen intertekstuele verwijzingen naar Edgar Allan Poe te ontdekken. De focus ligt op het analyseren van literaire concepten en het formuleren van een onderzoeksvraag binnen een onderzoekscyclus.

Leerplandoelen

- De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met specifieke inhoud van het leerplan.
- De leerlingen analyseren literaire teksten uit een variatie aan genres met ondersteuning van literaire concepten

Benodigdheden

- 'Welcome to Nevermore Academy' trailer season 2 Netflix https://www.youtube.com/watch?v=T_Arso5RtXs
- een versie of weblink naar gedichten bv. Alone / The Raven / kortverhalen bv. The Tell-Tale-Heart / The Black Cat van E.A.Poe
- Werkblad literaire elementen

Beginfase van de les

Als leerkracht kan je deze les starten met een kort klasgesprek om te peilen naar de voorkennis van de leerlingen over kortverhalen, bekende auteurs en literaire genres. Welke verhalen kennen ze al? Hebben ze al eens iets gelezen van Edgar Allan Poe? Wat vinden ze van mysterieuze of duistere literatuur?

Daarna toon je de introductie van Nevermore Academy uit de Netflix serie Wednesday. Bespreek samen de sfeer, stijl en thematiek. Wat valt op? Leerlingen zijn vast vertrouwd met deze serie en de gothic style, maak een link naar gothic fiction: welke elementen herken je? Vervolgens lezen de leerlingen een (fragment uit) Alone, The Raven, The Tell-Tale Heart, The Black Cat van Edgar Allan Poe. Laat hen reflecteren:

- Welke sfeer roept het fragment op?
- Welke stijkenmerken vallen op?
- Herkennen ze elementen uit het kijkfragment?
- Wat valt op aan Poe's schrijfstijl?

Laat de leerlingen hun observaties bundelen en linken aan bredere literaire vragen. Noteer **de eerste hypotheses en mogelijke onderzoeksvragen**, zoals 'Is Wednesday gebaseerd op een verhaal van E.A.Poe?', 'Hoe herken je gotische elementen in hedendaagse fictie?', 'Waarom blijft Poe zo invloedrijk in het horror-genre?' Zo werk je toe naar een eerste aanzet tot een onderzoeksvraag die ze in een volgende les verder kunnen uitwerken.

Middenfase

De leerlingen starten met een individuele lezing van een kortverhaal/gedicht van Edgar Allan Poe. Vraag de leerlingen om tijdens het lezen actief notities te maken: welke vragen komen spontaan bij hen op? Welke passages roepen verwondering, spanning of herkenning op? Afhankelijk van hoe vertrouwd ze zijn met literaire analyse kan je hen sturen om te focussen op één specifiek element uit het verhaal, zoals vertelperspectief, toon of symboliek. Je kan hen ook aanmoedigen om te kiezen voor gotische sfeer, beschrijvend taalgebruik, herhaling of binnenrijm. Laat de leerlingen tekstfragmenten aanduiden die hun observaties onderbouwen en stimuleer hen om deze keuzes kort te beargumenteren.

Eindfase

In de eindfase van de les formuleert elke leerling een voorlopige onderzoeksvraag op basis van zijn of haar analyse. Denk aan vragen zoals: 'Hoe wordt de gotische sfeer uit Poe's werk vertaald naar de setting van Nevermore Academy?' of 'Welke rol speelt het motief van de raaf in zowel Poe's gedicht als in Wednesday?'

Laat de leerlingen hun verhaal en analyse uitwisselen met een klasgenoot en het proces herhalen. Dit kan een opdracht zijn ter voorbereiding op de volgende sessie. Zo leren ze verschillende stijlen en motieven herkennen en vergelijken en kijken ze kritisch naar elkaars hypotheses.

Tot slot geef je een korte vooruitblik op de volgende les, waarin ze hun onderzoeksvraag gaan verfijnen en bronnen verzamelen. Je kan hen vragen om thuis al op zoek te gaan naar artikels, essays of video's die hun hypothese bevestigen of net tegenspreken. In de volgende les delen ze hun bevindingen eerst met hun buur en daarna klassikaal. Op basis van deze uitwisseling kan je als leerkracht samen met hen de hypotheses bijstellen en nieuwe onderzoeksvragen of deelvragen formuleren. Zo groeit hun literaire onderzoek stap voor stap.

Van Poe tot popcultuur: literaire sporen in 'Wednesday'

WERKBLAD CRAAP

ENGELS/FRANS

1 en 2 polig MODERNE TALEN, 3DE GRAAD D-FINALITEIT

Gebruik dit werkblad om de betrouwbaarheid van een bron te beoordelen aan de hand van de CRAAP-test. Vul de antwoorden in en geef een score per categorie (1-5, waarbij 1 = zeer onbetrouwbaar en 5 = zeer betrouwbaar). Tel de punten op om een totaalscore te bepalen.

1 Actualiteit (Currency)

- Wanneer is de bron gepubliceerd of voor het laatst bijgewerkt?
- Is de informatie recent genoeg voor jouw onderzoek?
- Wordt er verwezen naar actuele gegevens en bronnen?

Score (1-5): ____

2 Relevantie (Relevance)

- Is de bron relevant voor jouw onderzoeksvraag of onderwerp?
- Is de informatie gericht op het juiste academische niveau (bijvoorbeeld wetenschappelijk vs. populair)?
- Voor wie is de bron bedoeld (studenten, wetenschappers, het brede publiek)?

Score (1-5): ____

3 Autoriteit (Authority)

- Wie is de auteur of uitgever van de bron?
- Wat zijn de kwalificaties of expertise van de auteur?
- Is de bron afkomstig van een betrouwbare instelling (bijvoorbeeld een universiteit, onderzoeksinstituut of gerenommeerde journalistieke bron)?
- Worden er contactgegevens of verwijzingen naar de auteur vermeld?

Score (1-5): ____

4 Volledigheid en precisie (Accuracy)

- Is de informatie goed onderbouwd met verwijzingen naar andere betrouwbare bronnen?
- Bevat de bron feitelijke, verifieerbare informatie?
- Zijn er spelfouten, grammaticale fouten of andere tekenen van onzorgvuldigheid?
- Wordt er gebruikgemaakt van objectieve, gecontroleerde gegevens?

Score (1-5): ____

5 Doel (Purpose)

- Wat is het doel van de bron? (Informeren, overtuigen, verkopen, vermaken?)
- Is de bron objectief of is er sprake van vooringenomenheid?
- Wordt er een bepaalde mening of agenda gepresenteerd zonder voldoende onderbouwing?
- Worden er meerdere perspectieven aangeboden?

Score (1-5): ____

Totaalscore: ____ / 25

Interpretatie van de score:

- 20-25 punten → Zeer betrouwbaar
- 15-19 punten → Betrouwbaar, controleer enkele aspecten
- 10-14 punten → Twijfelachtig, zoek alternatieve bronnen
- 5-9 punten → Onbetrouwbaar, niet geschikt voor wetenschappelijk gebruik

Conclusie en opmerkingen

Noteer hier je algemene beoordeling van de bron en eventuele opmerkingen:

.....

.....

.....

.....

Van Poe tot popcultuur: literaire sporen in 'Wednesday'

LESFICHE 2/4

ENGELS/FRANS

1 en 2 polig MODERNE TALEN, 3DE GRAAD D-FINALITEIT

Deze lesfiche is de tweede van de lessenreeks 'Van Poe tot popcultuur: literaire sporen in Wednesday'. Hier leren de leerlingen de onderzoeksvraag af te bakenen en gaan ze aan de slag met het selecteren en beoordelen van bronnen.

Leerplandoelen

- De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met specifieke inhoud van het leerplan (LPD 10/14)
- De leerlingen beoordelen doelgericht informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid bij het lezen en luisteren. (GFL)

Benodigheden

- krantenkoppen over de netflix serie en de link met E.A.Poe
- CRAAP werkblad

Beginfase van de les

Aan de hand van enkele krantenkoppen kan je oprissen wat in de vorige les(sen) aan bod kwam. Deze artikels zijn echter geen academische bronnen. Vraag hen waaraan betrouwbare bronnen moeten voldoen? Aan de hand van het CRAAP werkblad kunnen ze bronnen selecteren en beoordelen.

Eerst verfijnen de leerlingen hun onderzoeksvraag die ze uit de vorige les meebrachten. Ze hebben verhalen uitgewisseld en doorlopen samen de analyse en de meest opvallende vragen. Je noteert voorbeelden van mogelijke onderzoeksvragen aan bord en kan zo de criteria van een goede onderzoeksvraag modelleren. Neem bijvoorbeeld de vraag 'Is Wednesday gebaseerd op Poe?' en toon waarom die niet geschikt is. Het is een ja/nee-vraag, niet objectief en nodigt niet uit tot analyse.

Een goede onderzoeksvraag is open, objectief, onderzoekbaar of haalbaar, (enigszins) complex, relevant.

Werk samen met de klas naar een betere formulering: 'Hoe wordt het motief van de outsider uitgewerkt in Poe's The Raven / Poe's Alone en in het personage Wednesday Addams?' Deze vraag is open, onderzoekbaar, relevant en nodigt uit tot vergelijking.

Laat hen in duo's of kleine groepjes elkaars vragen evalueren. bv 'Welke rol speelt symboliek in The Raven en hoe wordt symboliek visueel ingezet in Wednesday?' (literatuuronderzoek) 'Hoe wordt Poe's stijl weerspiegeld in de visuele stijl van Wednesday?' (literatuuronderzoek en vergelijkende analyse) 'In welke mate herkennen jongeren literaire verwijzingen naar Edgar Allan Poe in de serie Wednesday?' (literatuuronderzoek en receptieonderzoek)

Na deze peer-review kan je als leerkracht de hypothesen klassikaal bijstellen en samen nieuwe onderzoeksvragen of deelvragen formuleren. Zodra de leerlingen een duidelijke focus hebben gaan ze op zoek naar geschikte bronnen om hun theorie te onderbouwen. Leg uit hoe ze deze bronnen kritisch kunnen beoordelen, bijvoorbeeld via de CRAAP-test (Currency, Relevance, Authority, Accuracy, Purpose). Zo leren ze niet alleen scherp formuleren, maar ook onderbouwd en wetenschappelijk werken.

Middenfase

Het werkblad op de vorige bladzijde kunnen ze hiervoor als hulpmiddel gebruiken. Via de vragen gaan ze na of hun bron geschikt is voor wetenschappelijk onderzoek. Ze vullen per onderdeel de antwoorden aan en geven dan telkens een score op vijf. Vervolgens tellen ze de resultaten op en bepalen ze of de bron slaagt of niet.

Stimuleer hen om te reflecteren:

- Welke nieuwe inzichten haal ik uit deze bron?
- Bevestigt of nuanceert dit mijn oorspronkelijke hypothese?
- Moet ik mijn onderzoeksvraag bijstellen of verfijnen?

Eindfase

Aan het eind van de les reflecteren de leerlingen individueel of in duo op hun aangepaste onderzoeksvraag. Vervolgens denken ze na over welke onderzoeksmethode het best past bij hun vraag. Je kan hen hierbij een keuzelijst geven van mogelijke methodes en kort toelichten wat elke methode inhoudt, zo maak je hen vertrouwd met de verschillende soorten onderzoeksmethoden. Het best reik je als leraar zelf de mogelijkheden aan die bij het onderzoeksonderwerp passen, zoals een literatuuronderzoek, een enquête, ... (Voor de volledige lijst verwijzen we graag naar de PRO-site, zie tegel 'Onderzoekscompetentie', 'Voor leraren').

- Is een tekstvergelijking logisch?
- Past een receptieonderzoek via enquête of interview beter?
- Is een beeldanalyse van scènes uit Wednesday aangewezen?

Vraag tot slot de leerlingen een onderzoeksplan op te stellen: hoe en wanneer het onderzoek uitvoeren, data verzamelen en verwerken. Zo leren ze niet alleen scherp formuleren, maar ook strategisch nadenken over hoe ze hun onderzoek het best kunnen aanpakken.

Van Poe tot popcultuur: literaire sporen in 'Wednesday'

LESFICHE 3/4

ENGELS/FRANS

1 en 2 polig MODERNE TALEN, 3DE GRAAD D-FINALITEIT

Deze lesfiche is de derde van de lessenreeks 'Van Poe tot popcultuur: literaire sporen in 'Wednesday'. In deze les leren de leerlingen de resultaten van hun onderzoek te analyseren en een conclusie te formuleren.

Leerplandoelen

- De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met specifieke inhoud van het leerplan.

Benodigheden

- Onderzoeksresultaten van het eigen onderzoek van de leerlingen.

Beginfase van de les

Start met een klasgesprek waarin je polst naar de ervaringen van de leerlingen tijdens de uitvoeringsfase van hun onderzoek. Hoe verliep de analyse van literaire kenmerken, het vergelijkend onderzoek, het zoeken naar visuele parallellen tussen tekst en beeld?

- Denken ze dat hun resultaten betrouwbaar zijn?
- Hebben ze voldoende voldoende tekstvoorbeelden?
- Zijn hun hypothesen bevestigd of juist ontkracht?

Laat ruimte voor persoonlijke reflectie en moedig hen aan om ook twijfels of verrassingen te delen.

Middenfase

Hier gaan de leerlingen aan de slag met hun resultaten. Om de gegevens overzichtelijk te maken, **visualiseren** ze hun bevindingen. Citaten kunnen bijvoorbeeld in een tabel geplaatst worden met kolommen als "stijlkenmerk", "functie" en "sfeer". Antwoorden uit de enquête van receptieonderzoek kunnen voorgesteld worden in grafieken of woordenwolken, zodat trends en opvallende uitspraken snel zichtbaar worden. Indien de enquête via een digitaal formulier werd afgenomen, kunnen automatisch gegenereerde grafieken uit Forms gebruikt worden.

Pas wanneer de resultaten overzichtelijk zijn, kunnen de leerlingen (eindelijk!) proberen om **de resultaten te linken** aan de onderzoeksvraag en mogen ze een voorzichtige **conclusie formuleren**. Als leraar kan je hen hiervoor enkele richtvragen meegeven om hun onderzoekende houding te motiveren. Laat hen de vragen in kernwoorden beantwoorden ...

- Wat kan je uit de gegevens afleiden?
- Welke gegevens verrasten je en waarom?
- Spreken bepaalde antwoorden elkaar tegen en hoe kan je hiermee omgaan?
- Liet de gekozen methode jou toe om een betrouwbaar antwoord te formuleren?
- Bevestigen de resultaten je hypothese of niet? Waarom wel of niet?
- Welke nieuwe vragen roepen de antwoorden bij je op?
- Wat betekent dit voor de rest van je onderzoek?
- ...

Probeer als leraar voldoende tijd te voorzien voor deze stap. Laat je leerlingen de tussentijdse conclusies presenteren aan hun medeleerlingen, waarna ze op basis van peerevaluatie feedback noteren.

Eindfase

Als leerkracht kan je deze les afsluiten met een exit ticket. Pols hierbij of de resultaten het buikgevoel van de leerlingen bevestigen, welke tekortkomingen hun onderzoek had en welke mogelijkheden voor vervolgonderzoeken er zijn.

Differentiatie: zijn je leerlingen wat mondiger, dan kan je kiezen voor een vraag- en leergesprek. Hier kan je dan benadrukken dat ook onderzoek, dat er niet in slaagt om de hypothese te bevestigen, heel waardevol kan zijn. Soms zijn 'mislukte' onderzoeken net de waardevolste!

Van POE tot popcultuur

LESFICHE 4/4

ENGELS/FRANS

1 en 2 polig MODERNE TALEN, 3DE GRAAD D-FINALITEIT

Deze lesfiche is de vierde en laatste van de lessenreeks 'Van Poe tot popcultuur: literaire sporen in Wednesday'. Hier leren de leerlingen over de resultaten van hun onderzoek te rapporteren.

Leerplandoelen.

- De leerlingen doorlopen een onderzoekscyclus in samenhang met specifieke inhoud van het leerplan.
- Je kan ervoor kiezen dat het rapporteren in de doeltaal (Engels) gebeurt. Dit is niet verplicht, maar het biedt een waardevolle kans om ook leerplandoelen rond schrijf- of spreekvaardigheid binnen het vak te realiseren. Door leerlingen in het Engels te laten presenteren, stimuleer je niet alleen hun taalvaardigheid, maar integreer je ook vakoverschrijdend werken op een natuurlijke en functionele manier.

Benodigheden

- Voorbeelden van presentaties.
- Een jury bestaande uit medeleerlingen, leerkrachten en/ of externen.

Beginfase van de les

Nu de leerlingen hun onderzoeksresultaten hebben geanalyseerd, is het tijd om hun bevindingen te delen met anderen. Dit kan op heel wat verschillende manieren, via een verslag, een poster of infographic, een website of webpagina of een presentatie. Hier kiezen we voor een powerpoint presentatie.

Het best bespreek je eerst met de leerlingen waaraan **een presentatie** moet voldoen. Laat hen enkele voorbeelden zien die de leerlingen onder de loep mogen nemen en waarbij ze zoeken naar overeenkomstige kenmerken, zoals ...

- Een pakkende en duidelijke titel die meteen het onderwerp en de invalshoek weergeeft.
- Sterke visuele ondersteuning zoals relevante afbeeldingen, screenshots en tekstfragmenten die de inhoud versterken.
- Gebruik van pictogrammen, symbolen en grafieken om data en ideeën visueel te verduidelijken.
- Goede balans tussen tekst en beeld: vermijd volle slides, werk met kernwoorden en korte zinnen.
- Korte verklarende teksten bij grafieken of afbeeldingen zodat de kijker snel begrijpt wat ze voorstellen.
- Logische opbouw van de presentatie: van onderzoeksvraag en methode naar resultaten en conclusie.
- Consistente vormgeving: gebruik dezelfde lettertypes, kleuren en lay-out doorheen de slides.
- Duidelijke bulletpoints die de leerling ondersteunen bij het presenteren.
- Afsluitende reflectie die de belangrijkste inzichten samenvat en eventueel een nieuwe vraag opwerpt.
- ...

Middenfase

De leerlingen werken zelfstandig aan de presentatie en eventueel cuecards. Vooral het parafraseren en verwijzen naar bronnen zal hier en daar om extra ondersteuning vragen. Als leerkracht kan je een coachende rol opnemen.

Zijn de leerlingen klaar, laat hen dan het ontwerp doorsturen naar een klasgenoot. Die kan via de volgende richtvragen controleren of alle inhoudelijke elementen aanwezig zijn en geeft feedback op inhoud en taal.

- Wordt de onderzoeksvraag expliciet vermeld?
- Wordt vermeld hoe de resultaten werden verzameld?
- Zijn de bronnen duidelijk en correct weergegeven?
- Wordt de link gelegd tussen de resultaten en de onderzoeksvraag?
- Optioneel: wordt verwezen naar wat goed/ verkeerd liep tijdens het onderzoek?
- ...

Eindfase

Met behulp van de feedback herwerken de leerlingen hun PPT die ze daarna gebruiken tijdens **de presentatie** van hun onderzoek. Dit zal een bijzonder stressvol moment zijn: het kan dan ook zinvol zijn om een try-out te voorzien. Hier oefenen de leerlingen hun presentatie in en staan stil bij mogelijke vragen die het publiek zou kunnen stellen. De antwoorden op deze vragen noteren ze op kleine spiekbrieftjes.

Tot slot kan je de leerlingen nog enkele tips geven voor een goede presentatie.